

POSTOJNSKA JAMA
CAVE-GROTTA-HÖHLE

NAVODILA ZA IZVAJANJE POSEGOV V JAMI

1. POSEBNI POGOJI IZVAJANJA

Jame Postojnskega jamskega sistema so naravna vrednota, ki zaradi ranljivosti zahtevajo še posebej veliko pozornost pri ohranjanju okolice. V jamskem sistemu velja **strog naravovarstveni** režim.

Delovni čas v jami je omejen glede na čas turistične sezone in pogostost obiska. Pri izvedbi del jih je potrebno dosledno upoštevati, da dela ne bodo ovirala turističnega obiska in bo zagotovljen prost prehod obiskovalcev v času izvajanja del.

Pred začetkom del morajo biti vsi delavci izvajalca in morebitnih podizvajalcev **seznanjeni**, da so pri delu v **jamah manj ugodni pogoji za delo**, v stalni vlagi, slabši osvetljenosti in na višini.

Izvajalec mora v skladu **Zakonom o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti** pred pričetkom del na območju sevanja zagotoviti:

- zdravniški pregled vseh delavcev, ki naj bi delali na območju sevanja;
- seznanjenost delavcev s pogoji dela v območju z ionizirajočim sevanjem – vsi delavci, ki bodo delali v jami, se morajo udeležiti tečaja o varstvu pred sevanji, ki ga izvaja pooblaščen organizacija za izvajanje teh tečajev;
- redno evidenco ur zadrževanja v okolju z ionizirajočim sevanjem, zato mora vsakodnevno spremljati število opravljenih ur v jami.

Zaradi ionizirajočega sevanja v jami izhajajo **omejitve časa zadrževanja v jami**. Zakon vsem izvajalcem nalaga **meritve prejetih učinkovitih doz** in če so presežene mejne doze za posameznike, jim mora delodajalec zmanjšati izpostavljenost in izvajati takšno varstvo, kot za izvajalce sevalnih dejavnosti.

Po zaključku del je izvajalec dolžan **poročati pristojni instituciji za opravljanje meritev sevanja** o številu opravljenih ur v jami v času investicije. Izvajalec mora delovni čas v jami prilagoditi tako, da delavci ne presežejo dovoljene letne učinkovite doze.

Vsak delavec se mora pred prvim vstopom v jamo udeležiti **izobraževanja o upoštevanju varstva narave in dela v območju naravne vrednote**.

Delavci morajo pri izvedbi del upoštevati **tehnična priporočila strokovnega osebja koncesionarja** pri izvedbi del in nameščanju opreme, ki mora biti nameščena na najmanj opazen in moteč način.

Vstop v Postojnski jamski sistem in do delovišča (če je v jami) je **možen samo preko transporta koncesionarja**.

Izvajalec mora zagotoviti **transport vsega potrebnega materiala in opreme do vhoda** v Postojnsko jamo ter natovarjanje na jamski vlak s stroji in opremo, ki ne povzroča škodljivih emisij.

Izvajalec mora **pravočasno zagotoviti ves material in odpadke dnevno dovažati in izvažati iz jame**. **Transport mora izvajati na način, ki ne povzroča škodljivih emisij** (hrup, izpušni plini, prah) z ročnim transportom oz. samokolnico. Izvajalec mora zagotoviti tudi raztovor z vlaka na izhodu iz jame.

Postojnska jama, d. d.

POSTOJNSKA JAMA
CAVE-GROTTA-HÖHLE

Izvajalec mora **vsakodnevno izvajati čiščenje gradbišča**. Čiščenje gradbišča in delovnih površin jame mora potekati tako, da se odpadna tekočina ne izceja v okolico, ampak se material, ki bi se sicer pri pranju poti izpiral v okolico, lovi preko peskolovov.

Čiščenje orodja in delovnih sredstev v ponvicah, kjer se zadržuje kapnica ali v podzemnih tokovih **ni dopustno**.

Izvajalec mora v skladu z zakonodajo, ki ureja področje ravnanja z odpadki, **zagotoviti vsečasne deponije izven jame**. Trajne viške materiala je dolžan odvažati na trajne deponije in kriti stroške pristojbin.

2. OMEJITVE DEL V JAMI

Izvajalec mora **pri delu upoštevati varstveni režim, določen v 18. in 19. členu Zakona o varstvu podzemnih jam in morebitnem naravovarstvenem soglasju**. Med gradnjo ali izvajanjem del se morajo izvajati vsi ukrepi za preprečitev kakršnega koli onesnaženja reke Pivke, jamskega inventarja ali jamskih prostorov.

Delavci se morajo v jami **izogibati vsakemu dodatnemu organskemu vnosu snovi**, zato je v jami prepovedano kakršnokoli onesnaževanje jame, tudi vnašanje in uživanje hrane ter kajenje.

Delavci morajo upoštevati, da velja **omejenost območja dela in gibanja**. Dela se v kar največji meri izvaja s poti. V primerih, ko to ni mogoče, mora biti gradbeni manipulativni prostor ob poti čim manjši.

Gibanje izven urejenih pohodnih površin ali določenih gradbišč, delovišč in začasnih deponij v jami mora potekati z največjo pazljivostjo. Izogibati se hoje po sigi, še posebej z blatnimi čevlji. Prav tako je omejeno odlaganje materiala na naravna sigasta tla ali na talne površine jamskih sedimentov. Jamska tla in jamski inventar se predhodno vedno zaščitijo z ustrezno namočeno gradbeno folijo (da se čimmanj dviguje prah).

Kurjenje in zažiganje odpadkov v jami ni dovoljeno.

Poseganje v jamsko ilovico je dopustno le na lokacijah, kjer ne gre za prvotne, še ne prizadete jamske sedimente.

Dela se v čim večji meri izvaja ročno oziroma na način in s tehnologijo, ki bo ob istem učinku najmanj vplivala na jamsko okolje ki ne bo povzročala potencialnih poškodb na jamskem inventarju. Pri obnovi se smejo uporabljati **stroji in naprave, ki ne puščajo mineralnih olj, ne oddajajo izpušnih plinov in ne povzročajo prekomernega hrupa**. Delovna sredstva, ki se uporabljajo v jami, morajo biti na **električni pogon**.

Uporaba agregatov za proizvodnjo elektrike na fosilna goriva zaradi izpušnih plinov in hrupa **ni dopustna**.

Pri izvedbi morajo delavci uporabljati visoko kakovostne materiale, ki so odporni na korozijo. Pri izvedbi delavci **ne smejo uporabljati lesa ali drugih materialov, ki vsebujejo lesene ali druge organske komponente**.

Sidranje v sigasta tla ali kapnike ni dovoljeno.

POSTOJNSKA JAMA
CAVE-GROTTA-HÖHLE

Morebitno infrastrukturno omrežje (kabli, optika) **ne sme posegati v jamski inventar (kapniško okrasje v jami)**, oziroma izven predvidenega infrastrukturnega koridorja.

V kamnite stene in v sigaste tvorbe nad potjo in ob njej se ne posega. Višanje ali klesanje obokov nad potmi ni dovoljeno.

3. SODELOVANJE KONCESIONARJA

Na podlagi koncesijske pogodbe št. 2511-08-200149 z dne 29.08.2008 je koncesionar rabe naravnih vrednot Postojnskega jamskega sistema in Predjamskega jamskega sistema Postojnska jama d.d., Jamska cesta 30, Postojna.

Pred pričetkom del bo **koncesionar izvedel usposabljanje za delavce o naravovarstvenem režimu in pravih vedenja v jami**. Izvajalcu bo predstavil delovno okolje in njegove specifičnosti.

V času izvajanja del bo koncesionar skrbel za upoštevanje priporočil ter nadziral izvajanje del.

Koncesionar bo izvajalcu v času izvajanje del zagotavljal naslednje:

- nemoten **dostop** do vseh jam, v katerih se izvajajo investicijska dela;
- **uporabo servisne površine** za postavitve kontejnerja za upravljanja gradbišča, delo nadzornega organa na gradbišču – če je to potrebno;
- **transport delavcev, potrebnega materiala, transport odvečnega materiala, opreme in orodja** za izvajanje del na gradbiščih, do katerih je potreben dostop z jamskim vlakom (v jamo in iz nje);
- **dostop in priklop do obstoječih priključkov za vodo**, potrebno za izvajanje del,
- **strokovno pomoč** pri nameščanju opreme;
- strokovno pomoč pri reševanju **tekočih odprtih tehničnih vprašanj**;
- **spremnstvo vodnika ali čuvaja** v vsaki delovni izmeni;
- **dostop do energetske oskrbe** v Postojnski, Pivki in Črni jami ter na vhodu v Postojnsko jamo, (priklop gradbiščnih elektro omaric na električno omrežje);
- **spremnstvo jamskega električarja**, ki je zaposlen pri koncesionarju, kadar je to potrebno.

Koncesionar bo obvestil Upravo RS za varstvo pred sevanji in pooblaščen organizacije za izvajanje meritev, da se bodo v jami izvajala investicijska dela.

Pri odstranjevanju starih delov jamske infrastrukture (svetila, ograje, ...) bo koncesionar ugotavljal njihovo zgodovinsko vrednost in jih po potrebi shranil za potrebe interpretacije turistične zgodovine jame.

4. OMEJITVE DELOVNEGA ČASA

Zaradi izvedbe del ni **predvidena omejitev turističnega obiska**. Izvajalec mora dela izvajati tako, da ne bo oviran turistični obisk in bo zagotovljen prost prehod obiskovalcev v času izvajanja del. Delovišče mora biti **dnevno pospravljeno tako**, da ogledi jam za obiskovalce niso moteni in da so morebitne deponije zakrite.

Zaradi turističnih obiskov je čas izvajanja del v jami omejen. Izvajalec bo na delovišče lahko dostopal v terminih, ko se obisk ne izvaja.

Postojnska jama, d. d.

POSTOJNSKA JAMA
CAVE-GROTTA-HÖHLE

Po rednih ogledih so v jami lahko možni posebni ogledi, snemanja ali prireditve, ki jih bo **koncesionar predhodno najavil vsaj _____ delovnih dni prej (po dogovoru)**. V tem času bodo dela v jami omejena in bo moral izvajalec upoštevati dodatna navodila koncesionarja.

V Pivki in Črni jami je v zimskih mesecih dostop do jam lahko otežen zaradi snega, ledu in podrtega drevja.

5. POSEBNA ZAKONODAJA

Pri izvedbi mora **izvajalec spoštovati vse okoljske predpise**, ki veljajo v Republiki Sloveniji in upoštevati, da je dela potrebno izvesti na način, da se **ohrani identiteta jame ob upoštevanju vseh predpisov**, ki urejajo varstvo naravne in kulturne dediščine in Naravovarstveno soglasje, izdano s strani Republike Slovenije, Ministrstva za kmetijstvo in okolje, Agencije Republike Slovenije za okolje. št. _____ (kadar je izdano).

Krovni zakon, ki v 18. in 19. čl. predpisuje varstveni režim v jami je **Zakon o varstvu podzemnih jam (Ur. l. RS 2/2004)**.

V Postojnskem jamskem sistemu gre za območje z **naslednjimi varstvenimi statusi**:

- **zavarovano območje - naravni spomenik** (*Odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Postojna (Primorske novice, Ur.obj., PRI, št. 29/84)*)
- **podzemna jama - naravna vrednota državnega pomena**: Jamski sistem Postojnska jama, Ident. št. 40747 (*Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, št. 70/06, 58/09 in 93/10)*).
- **podzemna jama - naravna vrednota državnega pomena**: Črna jama, Ident. št. 40471 (*Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, št. 70/06, 58/09 in 93/10)*).
- **podzemna jama - naravna vrednota državnega pomena**: Pivka jama, Ident. št. 40742 (*Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, št. 70/06, 58/09 in 93/10)*).
- **ekološko pomembno območje - 31300 Notranjski trikotnik** (Uredba o ekološko pomembnih območjih Uradni list RS 48/04,)
- **območje Natura 2000: Notranjski trikotnik SAC - SI 3000232 Notranjski trikotnik** (Uredba o posebnih varstvenih območjih, (Uradni list RS 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 in 39/13-OdlUS)

Postojnska jama sodi med delovno okolje, kjer je **prisotno ionizirajoče sevanje**. Zato mora izvajalec pred začetkom del v jami upoštevati določbe **Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti** (Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti Ur.l.RS, št. 67/2002)

Pripravila: Ksenija Dvorščak

Postojna, december 2014